

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Z.Z.** bývajúcemu v P., zastúpeného JUDr. R.T., advokátom so sídlom v K., proti žalovanému **JUDr. J M.**, bývajúcemu v P., zastúpeného JUDr. B. K. advokátom so sídlom v P., za účasti vedľajšej účastníčky K., a.s., so sídlom v B., IČO X., vo veci A., so sídlom v K., **o zaplatenie 83 170,68 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8 C 105/2009 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 15 Co 113/2010, v konaní o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Prešove - členov senátu 15 Co JUDr. A. I., JUDr. E. Š. a JUDr. G. K., PhD. z prejednávania a rozhodovania veci, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Prešove, členky senátu 15 Co, JUDr. A. I., JUDr. E. Š. a JUDr. G. K., PhD. **n i e s ú v y l ú č e n é** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 15 Co 113/2010 (vec Okresného súdu Prešov vedená pod sp. zn. 8 C 105/2009).

O d ô v o d n e n i e

V odvolacom konaní, vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 15 Co 113/2010 žalobca podaním z 27.septembra 2010 (čl. 144 spisu) uplatnil námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Krajského súdu v Prešove, ktorí by mohli rozhodovať o jeho odvolaní v tejto veci z dôvodu, že podľa vlastných vyjadrení žalovaného je tento v priateľskom vzťahu so sudcami Krajského súdu v Prešove.

Členky odvolacieho senátu 15 Co Krajského súdu v Prešove:

JUDr. A. I. k námietke zaujatosti uviedla, že žalovaného pozná ako advokáta pôsobiaceho v Prešove od roku 1983, ich vzťahy sú profesionálne a nikdy neprekročili hranicu bežných spoločenských zvyklostí, necíti sa byť zaujatá .

JUDr. E. Š. k námietke zaujatosti uviedla, že účastníkov konania osobne nepozná, nemá vzťah k veci, k účastníkom konania ani k ich zástupcom, necíti sa zaujatá.

JUDr. G. K., PhD. k námietke zaujatosti uviedla, že sa necíti byť zaujatá; so žalovaným, ktorý pôsobí ako advokát, nie je v priateľskom, ani inom vzťahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) najprv posudzoval opodstatnenosť oznámení žalobcu voči sudkyňiam tohto krajského súdu (§ 15 O.s.p.), ktorí v senáte 15 Co podľa rozvrhu práce majú prejednať odvolanie žalobcu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia §14 ods.1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe oznámenia samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky neustrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty neustrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (vid' napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Subjektívna stránka neustrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej neustrannosti sa vychádza z prezumpcie neustrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Neustrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (*Boekmans c. Belgicko*). Na preukázanie nedostatku subjektívnej neustrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je len (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o neustrannosti sudcu. Objektívna neustrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [vid' tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne neustranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (*Delcourt c. Belgicko*). Objektívny aspekt neustrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Neustrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok neustrannosti súdu (*Pullar c. Spojené kráľovstvo*).

Relevantnou je len taká obava účastníka konania z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu neustranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia žalobcu voči sudcom Krajského súdu v Prešove o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1/ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), 2/ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského,

súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3/ k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2/).

V prípade sudkýň Krajského súdu v Prešove JUDr. A. I., ktorá vo svojom vyjadrení poukázala na (len) profesionálny vzťah k žalobcovi (sudca – advokát), JUDr. E. Š. a JUDr. G. K., PhD., ktoré vo svojich písomných vyjadreniach nedeklarovali žiaden osobný vzťah (resp. vzťah obdobnej povahy) k žalovanému, vzal Najvyšší súd Slovenskej republiky na zreteľ, že vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov a advokátov založené na profesionalite i odbornosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Tvrdený priateľský vzťah uvedených sudkýň k žalovanému nebol preukázaný. Iba skutočnosť, že prejednávacia vec sa osobne dotýka advokáta (t.j. že advokát je účastníkom konania), ku ktorému má iný sudca len rýdzo profesionálny vzťah, sama o sebe nie je dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods.1 O.s.p.

Z dôvodov vyššie uvedených rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sudkyne (členky senátu 15 Co) JUDr. A. I., JUDr. E. Š. a JUDr. G. K., PhD. nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania danej veci; vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval, či aj u ďalších sudcov Krajského súdu v Prešove existujú dôvody pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8 . decembra 2010

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta